

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLU

45 - 315 OPOLE ul. Głogowska 25 C

TEL/FAX (77) 44 152 50, 44 165 64

KONTO : BANK MILLENIUM S.A 65116022020000000041390310 NIP 754 - 26 - 17 - 249

e-mail: rops@rops-opole.pl

OPS.0380-1/19

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim

**Wielowymiarowa analiza porównawcza
opracowana na podstawie metody *wzorca rozwoju***

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu

Stan na 31 grudnia 2018 r.

Wszelkie wykorzystanie analizy w całości lub w części, w tym zamieszczonych danych statystycznych, dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Opole, marzec 2019

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w latach 2014-2017	4
2.1 Zasięg ubóstwa	4
2.2 Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku	5
2.3 Zasięg ubóstwa skrajnego i relatywnego wg województw w 2017 r.	7
2.4 Granice ubóstwa w latach 2014-2017	8
3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa	9
4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania	11
5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim	17
5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej	17
5.2 Koszt pomocy środowiskowej w latach 2017-2018	20
5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2017-2018	22
6. Wnioski	26
7. Rekomendacje	28
8. Bibliografia i materiały źródłowe	29
9. Załącznik	30

1. Wprowadzenie

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim (wg stanu na 31 grudnia 2018 r.) opracowano na podstawie danych o bezrobociu z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu, sprawozdawczości wojewódzkiej z zakresu pomocy społecznej (*Sprawozdanie MRPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2018 r.*), danych demograficznych z Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Opolu, a także materiałów własnych.

Do jej określenia wykorzystano tzw. metodę *wzorca rozwoju* – ekonometryczno-statystyczne narzędzie badawcze pozwalające na uporządkowanie wszystkich gmin woj. opolskiego wg stopnia zagrożenia tym zjawiskiem, tj. od najbardziej do najmniej zagrożonych ubóstwem¹.

Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego obliczono przy zastosowaniu czterech zmiennych (odniesionych do liczby ludności gminy) związanych z rynkiem pracy i pomocą społeczną. Są to:

- **liczba zarejestrowanych bezrobotnych** (ogółem na terenie gminy) – wskaźnik bezrobocia;
- **liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa** (wskaźnik niskich dochodów);
- **liczba osób w rodzinach wielodzietnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin wielodzietnych);
- **liczba osób w rodzinach niepełnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin niepełnych).

Dobór powyższych wskaźników uzasadniają badania zjawiska ubóstwa, prowadzone od wielu lat w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny. Potwierdzają one, że zjawisko to ściśle powiązane jest z bezrobociem, niskimi dochodami rodziny (ze źródeł niezarobkowych) oraz wielodzietnością i niepełnosprawnością².

Powiązanie danych o stanie bezrobocia w każdej gminie województwa opolskiego z danymi o liczbie osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej pozwala na wyłonienie obszarów najbardziej zagrożonych ubóstwem, przy uwzględnieniu zmian i tendencji zachodzących w czasie (analiza wykorzystuje coroczne statystyki rynku pracy i pomocy społecznej).

W oparciu o metodę *wzorca rozwoju*, wykorzystującą powyższe zmienne, ustalono dla każdej gminy wskaźnik wzorca rozwoju, określający stopień zagrożenia ubóstwem. Wskaźnik ten mieści się w przedziale od 0 do 1, przy czym wskaźniki bliskie 0 określają najwyższe zagrożenie ubóstwem, a bliskie 1 – zagrożenie najmniejsze.

W ramach tego wzorca wyodrębniono 4 poziomy zagrożenia ubóstwem:

- wysoki (0,000 – 0,500);
- umiarkowany (0,501 – 0,600);
- niski (0,601 – 0,700);
- bardzo niski (0,701 – 1).

Analiza nie odzwierciedla potencjału ekonomicznego gmin lub zamożności jego mieszkańców. Wskazuje jedynie na zagrożenie występowania ubóstwem w ujęciu terytorialnym, przy uwzględnieniu 4 przyjętych zmiennych.

¹ Szczegółowe wyjaśnienia metody przyjętej do obliczenia zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego zamieszczono w analizie *Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim. Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju*, marzec 2012 (więcej na stronie internetowej ROPS w Opolu pod adresem <http://ois.rops-opole.pl/download/Stopien%20zagrozenia%20ubostwem%202011%20r.pdf>).

² *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013 http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_ubostwo_w_polsce_2013.pdf (09.03.2018 r.).

2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w latach 2014-2017³

2.1 Zasięg ubóstwa

Według GUS w 2017 r. - z uwagi na poprawę sytuacji gospodarstw domowych w Polsce, odnotowano dalszy spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego, według wszystkich badanych granic, przy czym w największym stopniu zmalał zakres ubóstwa obliczanego wg granicy ustawowej – z 12,7% w 2016 r. do 10,7% w 2017r.⁴

Tabela 1. Zasięg ubóstwa w woj. opolskim w latach 2014–2017 (wg przyjętych w danym roku granic ubóstwa) - % osób w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	Odsetek osób w gospodarstwach domowych w Polsce i woj. opolskim, żyjących poniżej:											
	granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)				granicy ubóstwa relatywnego				ustawowej granicy ubóstwa			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Zasięg ubóstwa w woj. opolskim	8,0	6,5	5,2	3,2	14,0	13,7	10,6	9,6	10,5	10,6	10,3	7,5
Dynamika wskaźnika (zmiany wartości wskaźnika r/r)	1,3	0,8	0,8	0,6	0,9	1,0	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	0,7
Zasięg ubóstwa w Polsce (średni)	7,4	6,5	4,9	4,3	16,2	15,5	13,9	13,4	12,2	12,2	12,7	10,7
Wartości wskaźnika ubóstwa woj. opolskiego do wskaźnika w Polsce w %	108,1	100,0	106,1	74,4	86,4	88,4	76,3	71,6	86,0	86,9	81,1	70,1
Pozycja woj. opolskiego wśród województw Polski	10	9	10	7	5	7	6	4	5	6	7	4

Źródło: Aneks do opracowania sygnalnego „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r.,” Warszawa 2018 r.

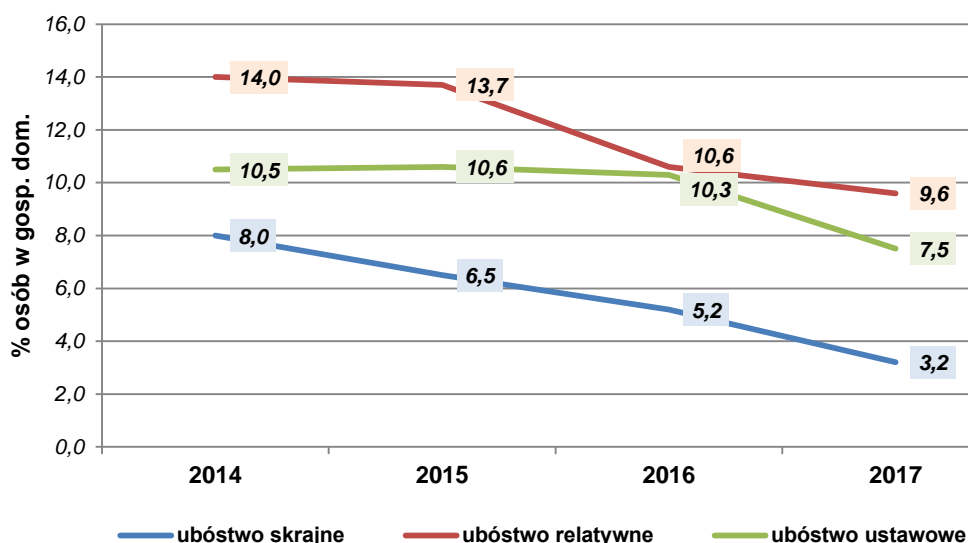
W 2017 r. wskaźniki ubóstwa w woj. opolskim wynosiły:

- **ubóstwo skrajne** (minimum egzystencji) **dotyczyło 3,2% osób** w gospodarstwach domowych (7 pozycja w kraju) – w Polsce średnio 4,3%. W porównaniu do 2016 r. zakres ubóstwa skrajnego spadł w województwie opolskim o 2 pkt proc.;
- **ubóstwo relatywne** (50% przeciętnych wydatków) **dotknęło 9,6%** osób w gospodarstwach domowych (średnio w Polsce 13,4%); woj. opolskie zajęło 4 pozycję w kraju pod względem zasięgu ubóstwa relatywnego, a wartość tego wskaźnika spadła w porównaniu do 2016 r. o 1 pkt proc.;
- **ustawowa granica ubóstwa** (dochody są mniejsze niż wyznaczony próg ustawowy) **objęła 7,5% osób** w gospodarstwach domowych (w Polsce 10,7%), a mniej niż w woj. opolskim (4 pozycja w kraju) było w województwach: śląskim – 6,3%, zachodniopomorskim – 7,4% i łódzkim – 5,2%. W porównaniu do 2016 r. zakres ubóstwa „ustawowego” spadł o 2,8 pkt proc.

³ Opracowano na podstawie informacji sygnalnej GUS: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017r., GUS, Warszawa 2018 r.,

⁴ Tamże, s.1

Wykres 1. Zasięg ubóstwa w woj. opolskim w latach 2013-2017 wg wyznaczonych granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r., GUS, Warszawa 2018 r.

W latach 2014-2017 zasięg ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim spadł wg wszystkich granic ubóstwa, w tym:

- ✓ ubóstwo skrajne – o 2 pkt proc.;
- ✓ ubóstwo relatywne – o 1 pkt proc.;
- ✓ wg ustawowej granicy ubóstwa – o 2,8 pkt proc.

2.2 Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku

Z punktu widzenia skuteczności działań, których celem jest ograniczenie skutków ubóstwa, szczególnie ważna jest obserwacja sytuacji gospodarstw domowych żyjących poniżej granicy ubóstwa skrajnego (egzystencjalnego). Zgodnie z danymi GUS do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym należą gospodarstwa domowe:

- ✓ **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł dochodów**, szczególnie osób bezrobotnych (najbardziej zagrożone ubóstwem skrajnym są rodziny utrzymujące się z innych niż zarobkowe źródła dochodów - 10%, oraz rolnicy - 10%, i renciści - 7%);
- ✓ **wielodzietne** (najbardziej zagrożone skrajnym ubóstwem są rodziny wielodzietne z co najmniej trójką dzieci (7,6%);
- ✓ **mieszkańców wsi**, którzy zagrożeni są ubóstwem skrajnym prawie 3-krotnie częściej (7%) niż mieszkańcy miast (2,9%).⁵

W latach 2016-2017 najbardziej widoczne zmiany w zakresie ubóstwa skrajnego odnotowano wśród gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu (do 18 lat), tj.:

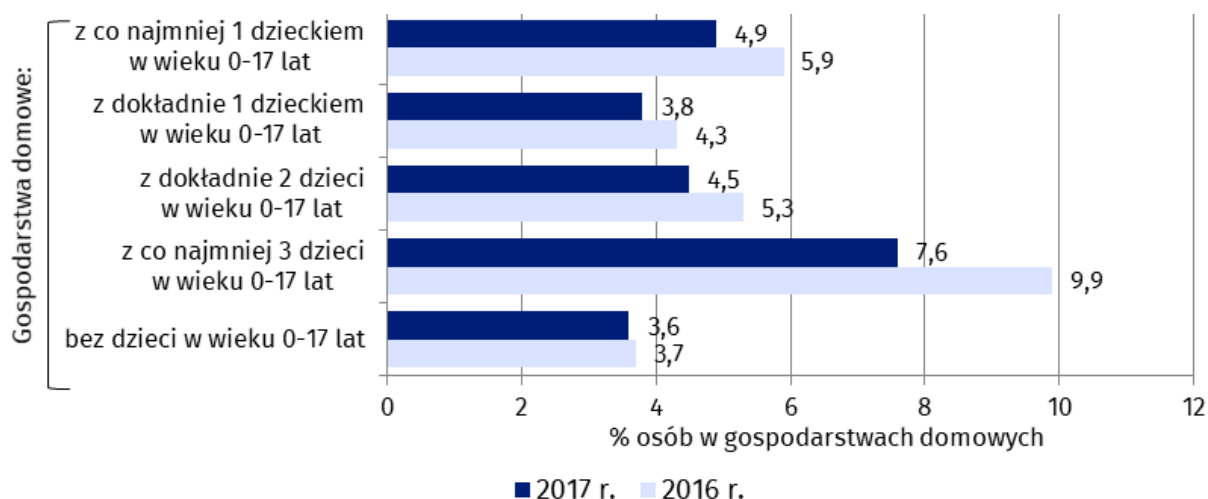
- w rodzinach niepełnych (samotne matki lub ojcowie) – spadek o 3 pkt proc.,
- w gospodarstwach domowych z przynajmniej jednym dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności – spadek o 3 pkt proc.

⁵ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r., informacja sygnałna, GUS, Warszawa 2018, s.2.

- w rodzinach z przynajmniej jednym dzieckiem na utrzymaniu ubóstwo skrajne spadło o 1 pkt proc.;
- w rodzinach z dwójką dzieci ubóstwo skrajne zmniejszyło się o 0,8 pkt. proc.;
- w rodzinach z co najmniej trójką dzieci ubóstwo skrajne obniżyło się o 2,3 pkt. proc. (z 9,9% w 2016 r. do 7,6% w 2017 r.).

Jednocześnie w latach 2016-2017 w gospodarstwach domowych bez dzieci ubóstwo skrajne pozostało na podobnym poziomie i wynosiło w 2017 r. - 3,6%.⁶

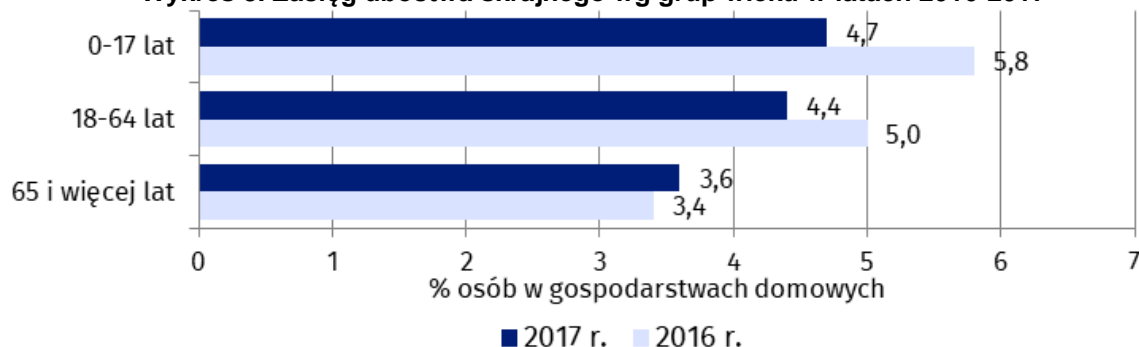
Wykres 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w Polsce w 2017r. w gospodarstwach domowych z dziećmi w wieku 0-17 lat

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r., GUS 2018, s. 3.

Podobnie jak w 2016 r., w roku 2017 największą poprawę sytuacji materialnej odczuły rodziny wielodzietne, wśród których zasięg ubóstwa skrajnego zmniejszył się z 9,9% w 2016 r. do 7,6% w 2017 r. Poprawę sytuacji materialnej rodzin z dziećmi na utrzymaniu potwierdza również analiza zasięgu ubóstwa wg grup wieku - ubóstwo skrajne w grupie dzieci do 17 lat zmalało z 5,8% w 2016 r. do 4,7% w 2017 r.⁷

Wykres 3. Zasięg ubóstwa skrajnego wg grup wieku w latach 2016-2017

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r., GUS, Warszawa 2018 r., s. 4.

⁶ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017r., GUS, Warszawa 2018, s. 3.

⁷ Tamże, s. 4

W 2017 r. - według badania budżetów gospodarstw domowych GUS, granica ubóstwa relatywnego (dochody poniżej 50% mediany przeciętnych dochodów do dyspozycji netto) wynosiła:

- na 1 osobę 799 zł;
- dla 4-osobowej rodziny (2 osoby dorosłe i 2 dzieci) - 2 157 zł.

Natomiast granica ubóstwa skrajnego wynosiła:

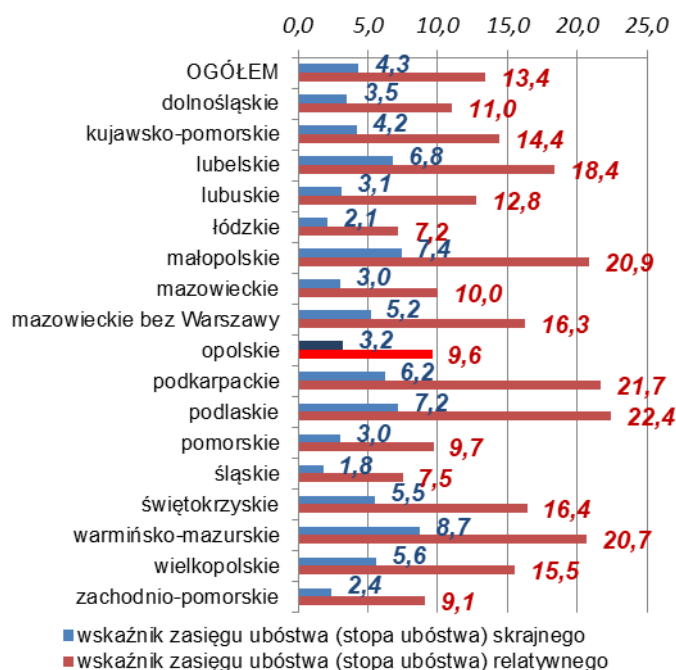
- na 1 osobę 582 zł (o 32 zł więcej niż w 2016 r.);
- dla 4-osobowej rodziny (2 osoby dorosłe i 2 dzieci) – 1 571 zł (o 85 zł więcej niż w 2016 r.).

Skrajnym ubóstwem najbardziej zagrożeni są nadal mieszkańcy wsi – 7,3% (o 0,7 pkt proc. mniej niż w 2016 r., z tym że są oni prawie dwukrotnie częściej zagrożeni tym zjawiskiem niż mieszkańcy miast poniżej 20 tysięcy ludności), a najmniej mieszkańcy miast powyżej 500 tys. mieszkańców – 1,5%.

2.3 Zasięg ubóstwa skrajnego i relatywnego wg województw w 2017 r.

Ubóstwem skrajnym najbardziej zagrożeni są mieszkańcy sześciu województw: podlaskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, świętokrzyskiego, małopolskiego i lubelskiego, a najmniej mieszkańcy centralnie położonych regionów kraju (województwa: mazowieckie i łódzkie), Śląska (województwa: dolnośląskie, śląskie, i opolskie) oraz województw: lubuskiego i zachodniopomorskiego. Ubóstwo relatywne było najniższe w województwach: lubuskim, łódzkim, zachodniopomorskim, śląskim, pomorskim i opolskim, a najwyższe – w województwach: podlaskim i podkarpackim⁸.

Wykres 4. Wskaźnik zasięgu ubóstwa według województw w 2017r. – ubóstwo skrajne i relatywne.

Źródło: Aneks do opracowania sygnałowego, Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017r., GUS, Warszawa 2018, s. 7.

⁸ Aneks do opracowania sygnałowego, Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017r., GUS, Warszawa 2018, s. 7.

2.4 Granice ubóstwa w latach 2014-2017

W latach 2014-2017 wzrosły wartości granic ubóstwa skrajnego i relatywnego dla wybranych typów gospodarstw domowych (1 i 4-osobowych), natomiast na tym samym poziomie pozostała wartość granicy ubóstwa ustawowego, tj.:

- granica ubóstwa relatywnego wzrosła dla obu typów gospodarstw o 3,8%, tj. w 2017r. dla gospodarstwa 1-osobowego do 799 zł, a dla 4-osobowej rodziny do 2 157 zł;
- granica ubóstwa skrajnego wzrosła o 5,8% (dla gospodarstwa jednoosobowego do 582 zł, dla 4-osobowej rodziny – do 2 157 zł).

W 2017 r. ustawowa granica ubóstwa była wyższa od minimum egzystencji:

- dla 1-osobowego gospodarstwa o 8,9%,
- dla 4-osobowej rodziny o prawie 31%.

W 2017 r. – wartość ustawowej granicy ubóstwa zmalała w relacji do granicy relatywnej i stanowiła odpowiednio:

- dla gospodarstwa jednoosobowego – 79,3% granicy relatywnej (mniej niż w 2016 r. o 3 pkt proc.),
- dla 4-osobowej rodziny z dziećmi – 95,3% (mniej niż w 2016 r. o 3,5 pkt proc.).

Tabela 2. Wartości granic ubóstwa wg wybranych typów gospodarstw domowych w latach 2014-2017 (w zł)^a

Wyszczególnienie	Wybrane gospodarstwa domowe w latach 2014-2017							
	gospodarstwa 1-osobowe				gospodarstwa 4-osobowe (2 dorosłych i 2 dzieci do lat 14)			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)	540	545	550	582	1 458	1 472	1 486	1 571
Granica ubóstwa relatywnego	713	734	770	799	1 926	1 982	2 080	2 157
Ustawowa granica ubóstwa	542	634	634	634	1 824	2 056	2 056	2 056
% wartości granicy ustawowej w relacji do granicy ubóstwa skrajnego	100,4	116,3	115,3	108,9	125,1	139,7	138,4	130,9
% wartości granicy ustawowej w relacji do granicy relatywnej	76,0	86,4	82,3	79,3	94,7	103,7	98,8	95,3

a Poziom granicy w IV kwartale

b dla osoby samotnie gospodarującej próg ubóstwa wynosił: do września 2012r. – 477 zł, od października 2012 r. do września 2015 r. – 542 zł a od października 2015 r. – 634 zł. Dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym próg ubóstwa wynosił: do września 2012r. – 351 zł, od października 2012 r. do września 2015 r. – 456 zł a od października 2015 r. – 514 zł. Kolejna waloryzacja nastąpiła w październiku 2018 r.

Źródło: Aneks do opracowania sygnałnego, *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017r.*, GUS, Warszawa 2018, s. 5.

Obserwowany w latach 2013-2017 systematyczny spadek zasięgu ubóstwa (zwłaszcza skrajnego), wpływa m.in. na spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej.

W latach 2015-2017 liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim spadła o ponad 16%, a w 2018 r. zmalała do 42 826 osób, tj. o kolejne 10%.

W 2018 r. liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej stanowiła 4,3% mieszkańców województwa (o 0,6 pkt proc. mniej niż w 2017 r.).

3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa

Wg stanu na 31 grudnia 2018 r. w woj. opolskim zarejestrowano 22 663 osoby bezrobotne (spadek w stosunku do 2017 r. o 3 403 osoby, tj. o 13,1%).

Stopa bezrobocia wyniosła 6,3% (w 2017 r. 7,2%, a 2016 r. 9,0%), co sytuowało woj. opolskie na 8 miejscu w kraju (średni wskaźnik stopy bezrobocia w Polsce – 5,8%, w 2017 r. – 6,6%).

W 2018 r. - podobnie jak w ubiegłych latach, najwyższą stopę bezrobocia miały powiaty: głubczycki i prudnicki (po 9,5%) oraz brzeski (8,9%), a najniższą Miasto Opole (3,3%).

Jednocześnie w 2018 r., tj. po raz kolejny od 2014 r. - **liczba bezrobotnych spadła we wszystkich powiatach województwa opolskiego** (najwięcej w powiecie nyskim - o 590, a najmniej w powiecie krapkowickim - o 58 osób).

We wszystkich powiatach województwa spadła też **stopa bezrobocia** (najwięcej w powiecie namysłowskim o 2 pkt proc., a najmniej w powiatach: strzeleckim i krapkowickim (po 0,3 pkt proc.).

Tabela 3. Bezrobocie w woj. opolskim w latach 2016-2018

Lp.	Powiat	Liczba bezrobotnych według stanu na 31 grudnia					Stopa bezrobocia w proc. *			
		2016 r.	2017 r.	2018 r.	Spadek liczby bezrobotnych w stosunku do 2017 r. - liczba	Spadek w 2018 r. w % 2017 r.=100%	2016 r.	2017 r.	2018 r.	Spadek w pkt. procentowych w stosunku do 2017 r.
1.	brzeski	3 638	2 909	2 479	-430	85,2	12,5	10,1	8,9	- 1,2
2.	głubczycki	2 129	1 729	1 472	-257	85,1	13,4	11,0	9,5	-1,5
3.	kędzierzyńsko-kozielski	3 449	3 058	2 705	-353	88,5	10,4	9,0	8,0	-1,0
4.	kluczborski	2 018	1 699	1 561	-138	91,9	9,7	8,1	7,4	-0,7
5.	krapkowicki	1 822	1 493	1 435	-58	96,1	6,8	5,5	5,2	-0,3
6.	namysłowski	1 563	1 261	1 026	-235	81,4	11,8	9,4	7,4	-2,0
7.	nyski	5 027	3 840	3 250	-590	84,6	12,0	9,2	7,9	-1,3
8.	oleski	1 587	1 188	1 027	-161	86,4	6,6	4,9	4,2	-0,7
9.	opolski	3 611	2 767	2 226	-541	80,4	9,3	7,0	6,3	-0,7
10.	prudnicki	2 388	1 757	1 655	-102	94,2	13,7	10,1	9,5	-0,6
11.	strzelecki	1 658	1 384	1 273	-111	92,0	6,6	5,4	5,1	-0,3
12.	Miasto Opole	3 529	2 981	2 554	-427	85,7	4,9	4,1	3,3	-0,8
Woj. opolskie - razem		32 419	26 066	22 663	-3 403	86,9	9,0	7,2	6,3	-0,9

* stan na 31 grudnia

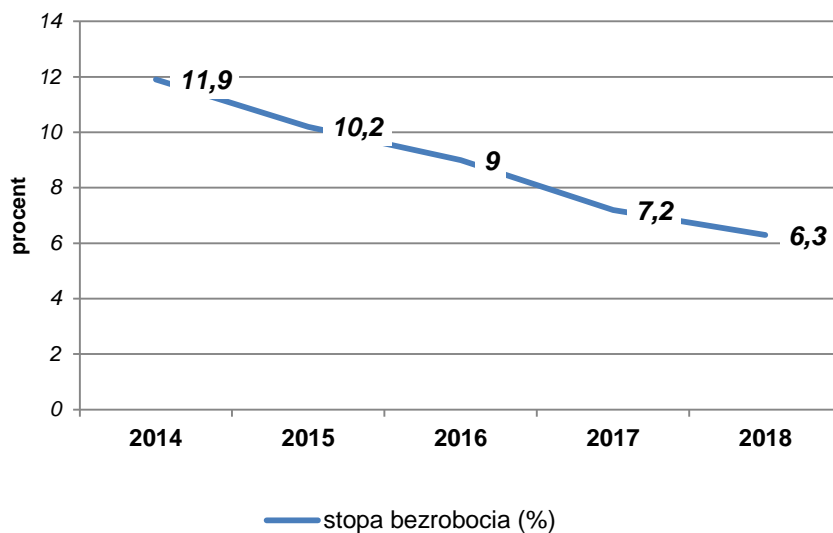
Źródło: obliczenia własne na podstawie statystyk WUP w Opolu: *Analizy sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2016 r., 2017 r. i 2018 r., Bezrobocie rejestrowane I – IV kwartał 2018 r., GUS, 2019 r., <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-ii-iv-kwartał-2018-r,-3,35.html>*

Wśród najważniejszych przyczyn spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopy bezrobocia (w latach 2014 – 2018 z 11,9% do 6,3%) wymienić należy.:

- poprawę sytuacji na rynku pracy woj. opolskiego, w tym szczególnie wzrost przeciętnego zatrudnienia, które w okresie styczeń - grudzień 2018 r. w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 5,1% do poziomu 104,4 tys. osób;
- utrzymującą się – korzystną tendencję do wyższej liczby pracujących niż biernych zawodowo (mimo spadku liczby pracujących wg BAEL),
- wzrost liczby nowo tworzonych miejsc pracy – w trakcie trzech kwartałów 2018 r. przedsiębiorstwa wytworzyły 10,9 tys. nowych miejsc pracy – o 830 więcej niż w tym samym okresie 2017 r.,

- wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw – w okresie od stycznia do grudnia 2018 r. do poziomu 4 361,48 zł, tj. o 5,7% więcej niż w 2017 r.⁹

Wykres 5. Stopa bezrobocia w woj. opolskim w latach 2014 – 2018

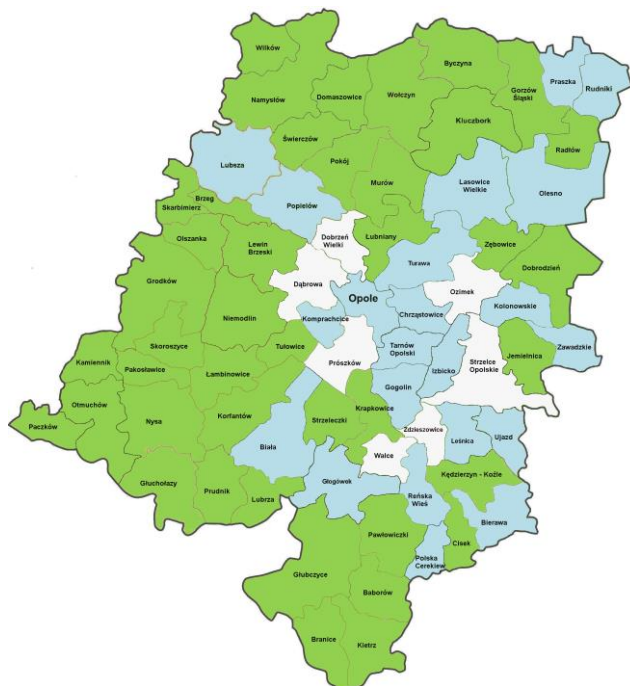
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych WUP w Opolu oraz GUS (za lata 2014-2018)

⁹ Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2018 r., WUP Opole, 2019 r., s. 6-7
<http://wupopole.praca.gov.pl/documents/75476/899822/Analiza%202018/ae3d6670-c89d-41ce-8689-abe231e50a59?t=1554295178883>

4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania

Na podstawie obliczeń dokonanych w oparciu o **metodę wzorca rozwoju** opracowano „ranking” gmin – od najmniej do najbardziej zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim w 2018 r. Wskaźnik stopnia zagrożenia ubóstwem waha się od najniższej wartości w Kamienniku (0,505) do najwyższej wartości (1) w Prószkowie.

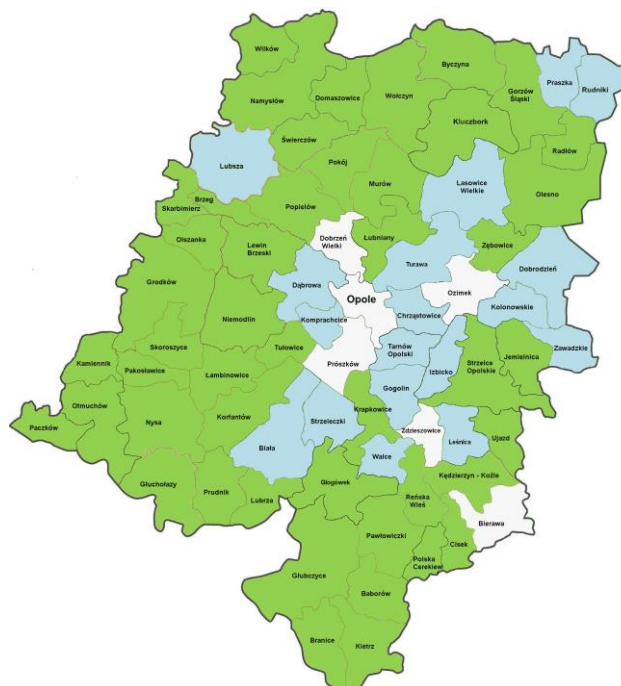
Mapa 1. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2017 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2017 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0.000 - 0.500	0.501 - 0.600	0.601 - 0.700	0.701 - 1.000

Mapa 2. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2018 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2018 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0.000 - 0.500	0.501 - 0.600	0.601 - 0.700	0.701 - 1.000

Tabela 4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2018 r. – układ gminny

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2018 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2018 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)
1.	Prószków	1	37.	Namysłów	0,577
2.	Ozimek	0,813	38.	Murów	0,576
3.	Zdzieszowice	0,766	39.	Lewin Brzeski	0,570
4.	Dobrzeń Wlk.	0,746	40.	Łubniany	0,569
5.	Opole	0,743	41.	Kietrz	0,567
6.	Bierawa	0,717	42.	Kluczbork	0,566
7.	Chrzastowice	0,696	43.	Olszanka	0,564
8.	Strzelce Op.	0,695	44.	Krapkowice	0,563
9.	Walce	0,684	45.	Łambinowice	0,562
10.	Dąbrowa	0,681	46.	Paczków	0,561
11.	Praszka	0,666	47.	Głucholazy	0,560
12.	Tarnów Op.	0,653	48.	Pakosławice	0,559
13.	Lubsza	0,651	49.	Polska Cerekiew	0,558
14.	Zawadzkie	0,642	50.	Skoroszyce	0,557
15.	Leśnica	0,633	51.	Gorzów Śl.	0,556
16.	Komprachcice	0,627	52.	Cisek	0,554
17.	Lasowice Wlk.	0,624	53.	Korfantów	0,553
18.	Izbicko	0,621	54.	Pawłowiczki	0,551
19.	Rudniki	0,614	55.	Kędzierzyn-Koźle	0,546
20.	Turawa	0,608	56.	Pokój	0,542
21.	Strzeleczyki	0,606	57.	Zębowice	0,542
22.	Gogolin	0,606	58.	Domaszowice	0,540
23.	Dobrodzień	0,603	59.	Brzeg	0,538
24.	Biała	0,602	60.	Wilków	0,537
25.	Olesno	0,599	61.	Niemodlin	0,534
26.	Kolonowskie	0,599	62.	Branice	0,533
27.	Ujazd	0,597	63.	Wołczyn	0,532
28.	Tułowice	0,597	64.	Byczyna	0,532
29.	Grodków	0,594	65.	Lubrza	0,527
30.	Jemielnica	0,589	66.	Głubczyce	0,526
31.	Radłów	0,589	67.	Baborów	0,524
32.	Reńska Wieś	0,588	68.	Otmuchów	0,523
33.	Głogówek	0,585	69.	Świerczów	0,519
34.	Popielów	0,584	70.	Prudnik	0,509
35.	Skarbimierz	0,582	71.	Kamiennik	0,505
36.	Nysa	0,579			

bardzo niski

niski

umiarkowany

wysoki

Tabela 5. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2018 r. – układ powiatowy

Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik	Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik
BRZEG			OLESNO		
1.	Brzeg	0,538	1.	Dobrodzień	0,603
2.	Skarbimierz	0,582	2.	Gorzów Śl.	0,556
3.	Grodków	0,594	3.	Olesno	0,599
4.	Lewin Brzeski	0,570	4.	Praszka	0,666
5.	Lubsza	0,651	5.	Radłów	0,589
6.	Olszanka	0,564	6.	Rudniki	0,614
GLUBCZYCE			7.	Zębowice	0,542
1.	Baborów	0,524	OPOLE		
2.	Branice	0,533	1.	Chrzastowice	0,696
3.	Głubczyce	0,526	2.	Dąbrowa	0,681
4.	Kietrz	0,567	3.	Dobrzeń Wik.	0,746
KĘDZIERZYN - KOŻLE			4.	Komprachcice	0,627
1.	Kędzierzyn-Koźle	0,546	5.	Łubniany	0,569
2.	Bierawa	0,717	6.	Murów	0,576
3.	Cisek	0,554	7.	Niemodlin	0,534
4.	Pawłowiczki	0,551	8.	Ozimek	0,813
5.	Polska Cerekiew	0,558	9.	Popielów	0,584
6.	Reńska Wieś	0,588	10.	Prószków	1
KLUCZBORK			11.	Tarnów Op.	0,653
1.	Byczyna	0,532	12.	Tułowice	0,597
2.	Kluczbork	0,566	13.	Turawa	0,608
3.	Lasowice Wik.	0,624	OPOLE MIASTO		
4.	Wolczyn	0,532	1.	OPOLE MIASTO	0,743
KRAPKOWICE			PRUDNIK		
1.	Gogolin	0,606	1.	Biała	0,602
2.	Krapkowice	0,563	2.	Głogówek	0,585
3.	Strzeleczyki	0,606	3.	Lubrza	0,527
4.	Walce	0,684	4.	Prudnik	0,509
5.	Zdzieszowice	0,766	STRZELCE OP.		
NAMYSŁÓW			1.	Izbicko	0,621
1.	Domaszowice	0,540	2.	Jemielnica	0,589
2.	Namysłów	0,577	3.	Kolonowskie	0,599
3.	Pokój	0,542	4.	Leśnica	0,633
4.	Świerczów	0,519	5.	Strzelce Op.	0,695
5.	Wilków	0,537	6.	Ujazd	0,597
NYSA			7.	Zawadzkie	0,642
1.	Głuchołazy	0,560	Stopień zagrożenia ubóstwem		
2.	Kamiennik	0,505	bardzo niski		
3.	Korfantów	0,553	niski		
4.	Łambinowice	0,562	umiarkowany		
5.	Nysa	0,579	wysoki		
6.	Otmuchów	0,523			
7.	Paczków	0,561			
8.	Pakosławice	0,559			
9.	Skoroszyce	0,557			

Metoda *wzorca rozwoju* pozwoliła ustalić, że – podobnie jak w 2017 r., w roku 2018 brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem.

Umiarkowany stopień ubóstwa odnotowano w 47 gminach (o 5 więcej niż w 2017 r.), zlokalizowanych w powiatach:

- nyskim (wszystkie 9 gmin: Głucholazy, Kamiennik, Korfantów, Łambinowice, Nysa, Otmuchów, Paczków, Pakosławice i Skoroszyce);
- namysłowskim (wszystkie 5 gmin: Domaszowice, Namysłów, Pokój, Świerczów i Wilków);
- brzeskim (5 gmin: Brzeg, Skarbimierz, Grodków, Lewin Brzeski i Olszanka);
- głubczyckim (wszystkie 4 gminy: Baborów, Branice, Głubczyce i Kietrz);
- opolskim (5 gminy: Łubniane, Murów, Niemodlin, Popielów i Tułowice);
- oleskim (4 gminy: Olesno, Gorzów Śl., Radłów i Zębowice);
- kędzierzyńsko-kozielskim (5 gminy: Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Reńska Wieś);
- kluczborskim (3 gminy: Byczyna, Kluczbork i Wołczyn);
- krapkowickim (1 gmina: Krapkowice).
- prudnickim (3 gminy: Lubrza, Głogówek i Prudnik);
- strzeleckim (3 gminy: Jemielnica, Kolonowskie i Ujazd).

Niski stopień ubóstwa występuje w 18 gminach znajdujących się powiatach:

- opolskim (5 gmin: Chrzastowice, Dąbrowa, Komprachcice, Tarnów Op. i Turawa);
- strzeleckim (4 gmin: Izbicko, Leśnica, Strzelce Op. i Zawadzkie);
- oleskim (3 gminy: Dobrodzień, Praszka i Rudniki);
- prudnickim (1 gmina: Biała);
- brzeskim (1 gmina: Lubsza);
- kluczborskim (1 gmina: Lasowice Wlk.);
- krapkowickim (3 gminy: Gogolin, Strzeleczy i Walce).

Natomiast bardzo niski stopień zagrożenia ubóstwem odnotowano w 6 gminach w powiatach:

- opolskim (2 gminy: Ozimek i Prószków);
- krapkowicki (1 gmina: Zdieszowice);
- opolskim (1 gmina: Dobrzeń Wlk.),
- Opole Miasto,
- kędzierzyńsko-kozielskim (1 gmina: Bierawa).

W 2018 r. odnotowano nieznaczne zmiany w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem:

- o 5 zmalała liczba gmin, które w 2017 r. zaliczone były do grupy o niskim i bardzo niskim stopniu zagrożenia,
- o 5 wzrosła liczba gmin, które uzyskały umiarkowany stopień,
- żadna gmina (podobnie jak w roku 2017) nie znalazła się w grupie wysokiego stopnia zagrożenia ubóstwem, a większość samorządów uzyskała zbliżone (prawie identyczne) wskaźniki *miary rozwoju*.

Świadczy to o utrwaleniu korzystnej sytuacji społecznej województwa opolskiego, w tym szczególnie w obszarze problemów ubóstwa ekonomicznego.

Wśród czynników, które decydują o utrwaleniu korzystnych wskaźników społecznych wymienia się:

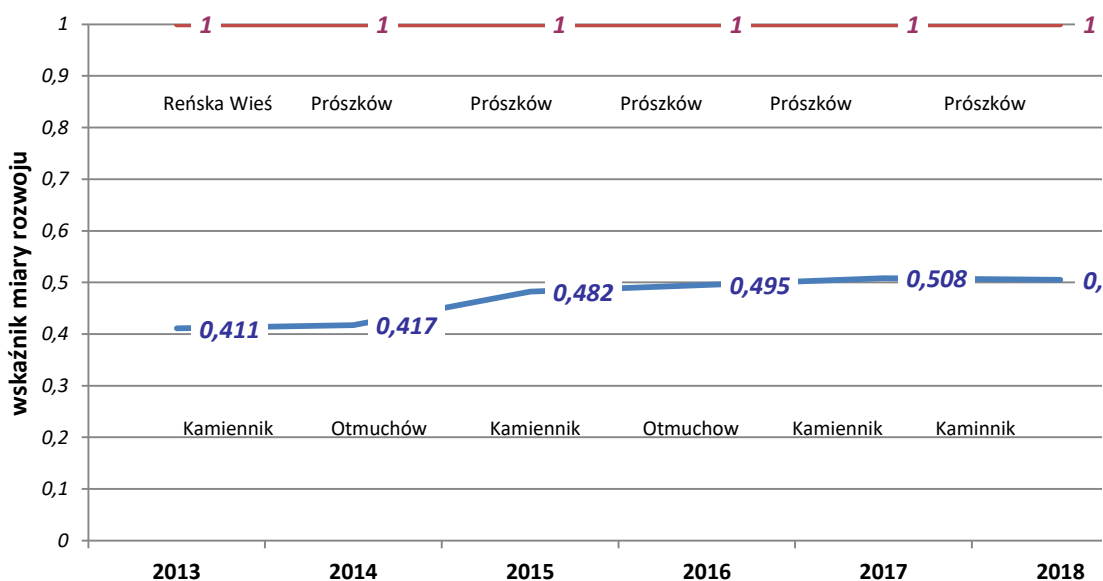
- dalszy, postępujący spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (w latach 2016-2018 liczba bezrobotnych w woj. opolskim spadła o 30%, a stopa bezrobocia obniżyła się o ponad 3 pkt proc.),

— kolejne zmniejszenie się świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej (o ponad 18% od 2016 r., w tym w 2018 r. - w porównaniu do 2017 r., o kolejne 10%).

Wpłynęło to na 4 zmienne, przyjęte do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem, oraz wyliczone na ich podstawie wskaźnik miernika rozwoju dla poszczególnych gmin.

W 2018 r. najniższa wartość miary rozwoju wyniosła 0,505, tj. prawie tyle samo co w 2017 r. (0,508).

Wykres 6. Gminy o najwyższych i najniższych wskaźnikach miary rozwoju w latach 2013-2018

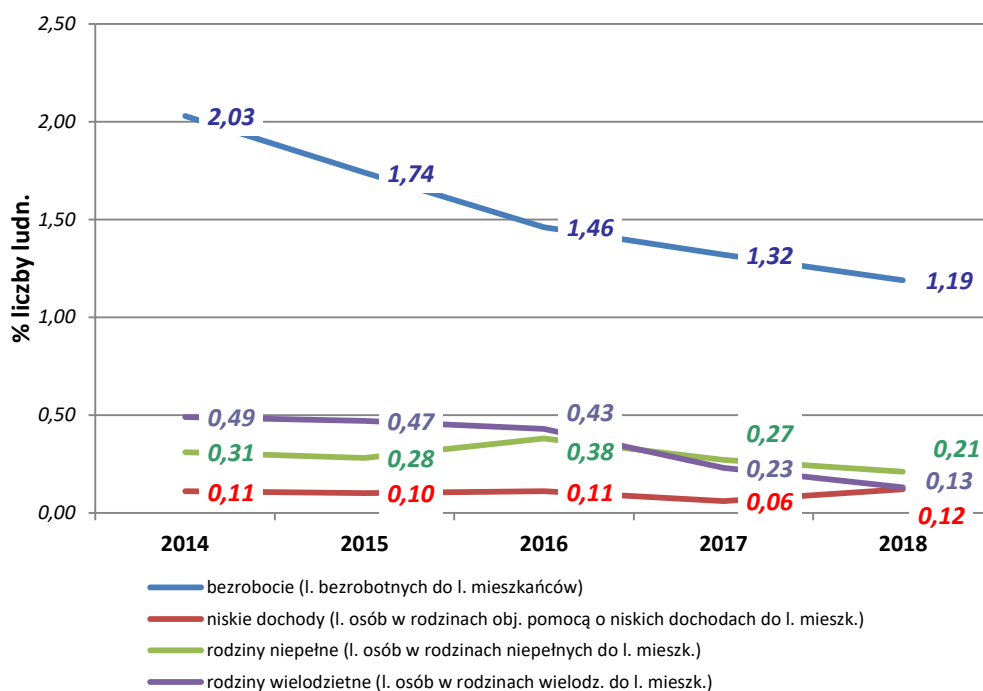

Podobnie jak w latach poprzednich – w 2018 r. najmniejsze zagrożenie ubóstwem odnotowano w Gminie Prószków (miara rozwoju o wartości 1,0 od 2014 r.), a Gminą najbardziej zagrożoną ubóstwem był Kamiennik (miara rozwoju o wartości 0,505).

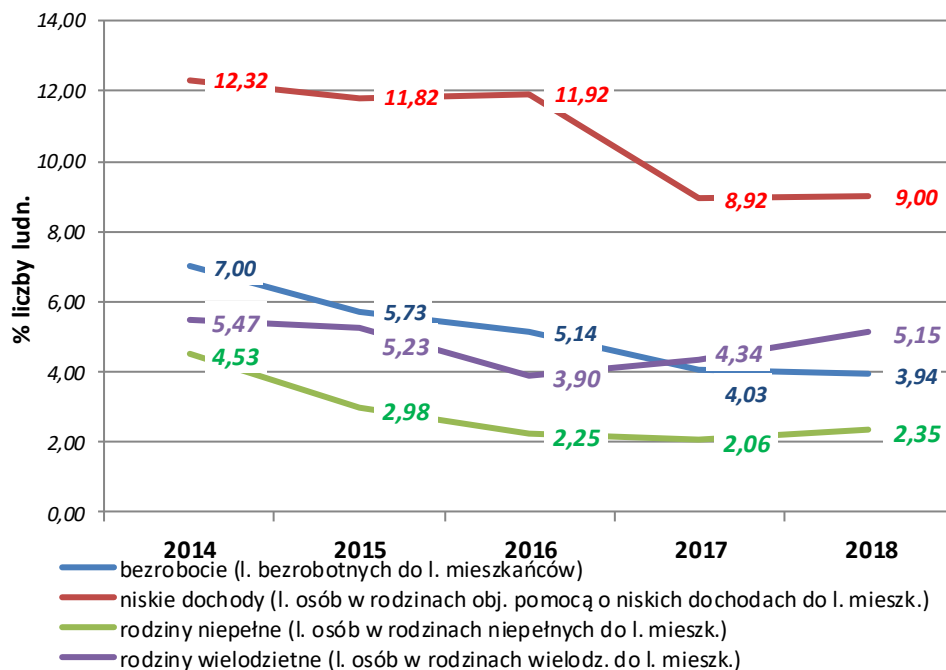
W 2018 r. wskaźniki poszczególnych zjawisk wpływających na stopień zagrożenia ubóstwem zawierały się w przedziałach:

- bezrobocie – od 3,94% w Prudniku do 1,19% w Kolonowskim,
- niskie dochody – od 9,0% w Branicach do 0,12% w Dobrzemiu Wlk.,
- rodzin niepełnych – od 2,35% w Kamienniku do 0,21% w Prószkowie,
- rodzin wielodzietnych – od 5,15% w Kamienniku do 0,13% w Prószkowie.

Wykres 7. Najniższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2014-2018

Wykres 8. Najwyższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2014-2018

5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim

5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej

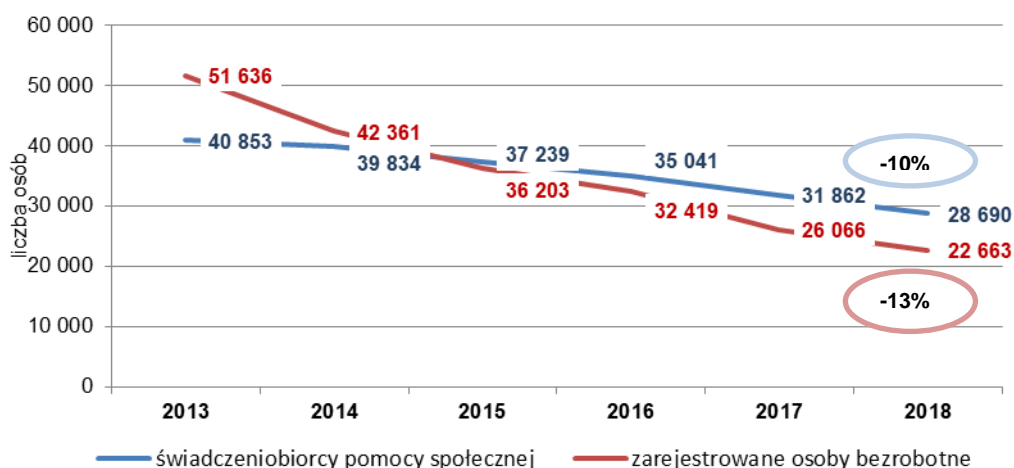
W 2018 r. pomocą społeczną w gminach województwa opolskiego objęto 28 690 osób i rodzin, co stanowiło 2,9% mieszkańców województwa. W porównaniu do 2017 r. liczba beneficjentów pomocy społecznej spadła o 10%, a liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych o 13%.

W relacji do 2013 r. spadek liczby korzystających z pomocy społecznej wyniósł 12 163 osoby (o prawie 30%), a liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o ponad 56%.

W 2018 r. w rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej było ogółem 42 826 osób, czyli wskaźnik deprivacji lokalnej¹⁰ wyniósł 4,3% (był niższy niż w 2017 r. o 0,5 pkt proc).

Podobnie jak w latach poprzednich – w 2018 r. spadek liczby klientów pomocy społecznej był efektem korzystnej sytuacji na opolskim rynku pracy, a także poprawy warunków życia mieszkańców województwa.

Wykres 9. Beneficjenci pomocy społecznej (ośrodków pomocy społecznej) oraz zarejestrowani bezrobotni w woj. opolskim w latach 2013-2018

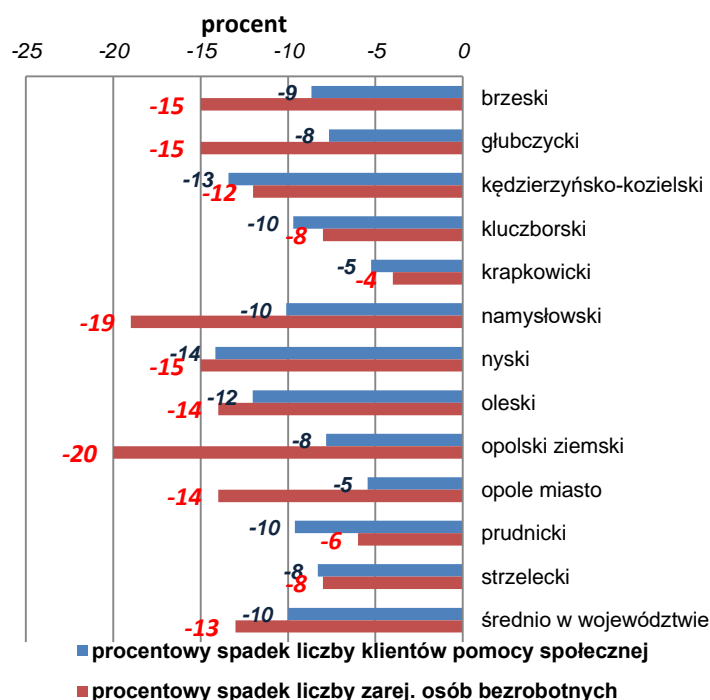
Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2013-2018 oraz analiz sytuacji na opolskim rynku pracy WUP w Opolu za lata 2013-2018.

W okresie roku (grudzień 2017 r. - grudzień 2018 r.) liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła z 26 066 do 22 663 osób, tj. o 13%.

W układzie terytorialnym woj. opolskiego spadki liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano we wszystkich powiatach, w tym największy w powiatach: opolskim (-20%) i namysłowskim (-19%).

¹⁰ Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców do liczby mieszkańców.

Wykres 10. Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz klientów ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2017-2018 (w %).

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2017-2018 oraz analiz sytuacji na opolskim rynku pracy WUIP w Opolu za lata 2017- 2018 r.

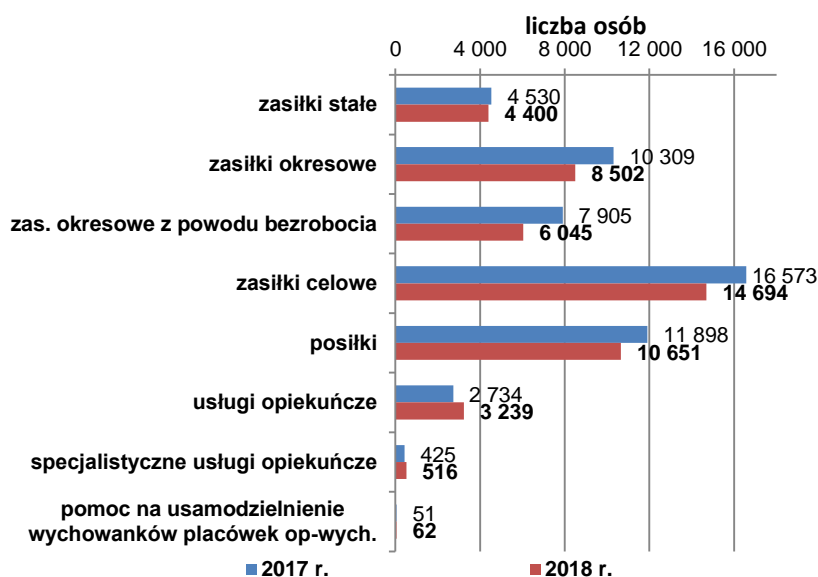
Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej był największy w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (o 13%), nyskim (o 14%) i oleskim (o 12%).

W latach 2017-2018 w strukturze świadczeniobiorców pomocy społecznej odnotowano:

- spadek liczby osób otrzymujących zasiłki okresowe – z 10 309 w 2017 r. do 8 502 (tj. o prawie 18%), w tym zwłaszcza zasiłki okresowe przyznane z powodu bezrobocia (z 7 905 do 6 045 osób, tj. o ponad 23%);
- spadek liczby osób korzystających z zasiłków celowych (o 11%) oraz liczby osób objętych pomocą w formie posiłku (o ponad 10%).

Natomiast pozytywne zmiany odnotowano w zakresie liczby osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami, gdzie zakres pomocy wzrósł odpowiednio: o 18,5% i ponad 21%. Łącznie w 2018 r. usługami opiekuńczymi objęto prawie 3,8 tys. osób (3 239 „zwykłymi” usługami opiekuńczymi i 516 – specjalistycznymi usługami opiekuńczymi).

Wykres 11. Struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2017-2018

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2017-2018.

W 2018 r. najwyższy wskaźnik udziału korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców występował w powiatach: głubczyckim (4,8%), prudnickim (3,9) oraz namysłowskim (3,7%) i nyskim (3,6%). Natomiast najmniej świadczeniobiorców miały: Miasto Opole (1,6%) oraz powiaty: strzelecki (2,2%) i opolskim (2,4%).

We wszystkich powiatach odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców:

- największy w powiecie nyskim (-14%) i kędzierzyńsko-kozielskim (-13%),
- najmniejszy w powiatach: krapkowickim i Opolu (po 5%) oraz głubczycki, opolskim i strzeleckim (po 8%).

Tabela 6. Liczba osób i rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2017-2018 - wg powiatów

Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach					
	2017 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	2018 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	Wzrost / spadek liczby klientów w 2018 r. %	procentowy spadek w stosunku do 2017r.
Razem woj.	31 862	3,2	28 690	2,9	90	-10
brzeski	3 340	3,6	3 051	3,4	91	-9
głubczycki	2 391	5,1	2 208	4,8	92	-8
kędzierzyńsko-kozielski	2 932	3,0	2 539	2,7	87	-13
kluczborski	2 452	3,7	2 214	3,4	90	-10
krapkowicki	1 696	2,6	1 607	2,5	95	-5
namysłowski	1 772	4,1	1 593	3,7	90	-10
nyski	5 754	4,1	4 939	3,6	86	-14
oleski	1 971	3,0	1 734	2,7	88	-12
opolski	3 248	2,4	2 994	2,4	92	-8
Opole miasto	2 108	1,8	1 993	1,6	95	-5
prudnicki	2 413	4,3	2 181	3,9	90	-10
strzelecki	1 785	2,4	1 637	2,2	92	-8

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za 2017 r. i 2018 r.

5.2 Koszt pomocy środowiskowej w latach 2017-2018

Całkowity koszt świadczeń udzielonych przez ośrodki pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2017-2018 uwzględnia:

1. świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i zasiłki celowe);
2. świadczenia niepieniężne (posiłki, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, udzielenie schronienia, ubrania, sprawienie pogrzebu oraz inne świadczenia rzeczowe, w tym pomoc na usamodzielnieniu wychowanków ośrodków wsparcia wskazanych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

W 2018 r. koszt świadczeń pomocy społecznej w woj. opolskim, udzielonych przez gminy, wyniósł prawie 86 548 tys. zł, tj. o 6,2% mniej niż w 2017 r.

W 2018 r. – w stosunku do 2017 r., głównymi przyczynami spadku kosztu udzielonej pomocy były: zmniejszająca się liczba klientów pomocy społecznej (o 10%) oraz spadek wartości udzielonej pomocy pieniężnej, tj.:

- ✓ koszt zasiłków okresowych zmniejszył się o 18% (w tym o prawie 30% spadły środki własne gmin przeznaczone na ten cel);
- ✓ koszt zasiłków stałych spadł o 1,8%;
- ✓ koszt zasiłków celowych zmniejszył się o 3,3%.

Jednocześnie w badanym okresie nastąpił wzrost kosztu pomocy w formie usług opiekuńczych – łącznie o prawie 20%, w tym usług „zwykłych” - o 3,5% oraz specjalistycznych usług opiekuńczych - o 22%.

Tabela 7. Koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2017-2018

L.p.	wyszczególnienie	Koszt środowiskowej pomocy społecznej w zł w latach 2017-2018		
		2017	2018	wzrost/spadek 2017=100%
1	Koszt pomocy środowiskowej – ogółem*, w tym:	92 300 295	86 547 884	93,8
2	zasiłki stałe	22 470 430	22 061 771	98,2
3	zasiłki okresowe, z tego:	24 321 170	19 933 537	82,0
4	<i>dotacja budżetu państwa</i>	24 254 878	19 886 286	82,0
5	<i>środki własne gminy</i>	66 292	47 251	71,3
6	zasiłki celowe	15 933 112	15 414 386	96,7
7	usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psych.	13 976 106	16 697 994	119,5
8	pozostałe świadczenia (posiłki, schronienie, sprawienie pogrzebu, usamodzielnienie, inne)	15 599 477	12 440 196	79,7
9	Liczba świadczeniobiorców	31 862	28 690	90,0
10	Liczba mieszkańców**	991 161	988 014	99,7
11	Średnia - roczna wartość pomocy ogółem dla beneficjenta w zł (w.1 / w. 9)	2 897	3 017	104,1
12	Średnia - roczna wartość zasiłków pieniężnych w zł (w. 2+3+6 / w. 9)	1 969	2 001	101,6
13	Średnia roczna wartość pomocy w zł na 1 mieszkańca (w. 1 / w. 10)	93	88	94,1

* wartość pomocy uwzględnia zadania powiatu (pomoc na usamodzielnienie dla wychowanków instytucji wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

** stan w grudniu 2017 r. oraz czerwcu 2018 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w 2017 r. i 2018 r.

Średnia, roczna wartość pomocy przypadająca w 2018 r. na jednego świadczeniobiorcę wyniosła 3 017 zł (o 4% więcej niż w 2017 r.), co wynikało ze znaczącego (10-procentowego) spadku liczby uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej przy jednocześnie wzroście wydatków przeznaczonych na świadczenia niepieniężne, w tym szczególnie zwiększenie wydatków na realizację usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

Przeciętna, miesięczna wartość:

- ✓ zasiłku stałego wzrosła 503 zł w 2017 r. do 511 zł w 2018 r. (o 1,6 %);
- ✓ zasiłku okresowego – zmalała z 359 zł do 358 zł (spadek o 0,2%).

Natomiast w przypadku zasiłku celowego można ustalić jedynie wartość rocznej pomocy, która wzrosła z 961 zł w 2017 r. do 1 049 zł w 2018 r. tj. o 9,2%.

Tabela 8. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2017-2018

FORMY POMOCY PIENIĘŻNEJ	2017	2018	Wzrost/spadek 2017=100%
ZASIŁKI STAŁE			
liczba świadczeniobiorców	4 530	4 400	97,1
liczba świadczeń	44 694	43 185	96,6
koszt świadczeń w zł	22 470 430	22 061 771	98,2
średnia wartość 1 zasiłku	503	511	101,6
ZASIŁKI OKRESOWE			
liczba świadczeniobiorców	10 309	8 502	82,5
liczba świadczeń	67 824	55 659	82,1
koszt świadczeń w zł	24 321 170	19 933 537	82,0
średnia wartość 1 zasiłku	359	358	99,8
ZASIŁKI CELOWE			
liczba świadczeniobiorców	16 573	14 694	88,7
koszt świadczeń w zł	15 933 112	15 414 386	96,7
średnia-roczna wartość 1 zasiłku	961	1 049	109,2

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2017 r. i 2018 r.

W 2017 r. (brak danych ogólnopolskich za 2018 r.) - podobnie jak w latach poprzednich, **woj. opolskie należało do czołówki województw kraju pod względem wartości pomocy społecznej na 1 beneficjenta** - 2 897 zł (w Polsce średnio 2 598 zł).¹¹ W 2018 r. wartość tej pomocy wzrosła w woj. opolskim o 120 zł (do 3 017 zł).

Natomiast wartość pomocy w 2017 r. przypadającej na 1 mieszkańca województwa wyniosła 93 zł (średnio w Polsce 95 zł). W 2018 r., w związku ze spadkiem ogólnego kosztu pomocy (o 6,2%), wynikającym ze zmniejszenia się liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, zmniejszyła się także średnia wartość pomocy przypadająca na 1 mieszkańca – z 93 zł do 88 zł.

¹¹ Koszt pomocy uwzględnia również wydatki powiatów na usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczych i wychowawczych wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, Zob. *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2017 roku*, GUS, <http://zws.stat.gov.pl/karta-produktu/pomoc-spoeczna-i-opieka-nad-dzieckiem-i-rodzina-w-2017-r-355.html>. Korzystano także z danych zawartych w *Sprawozdaniu MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężne, w usługach i naturze za I-XII 2017 i 2018 r.*

W 2017 r. średnia wartość pomocy w kraju, przypadająca na:

- **jednego beneficjenta wynosiła 2 598 zł** (o 14% więcej niż w 2016 r.);
- **jednego mieszkańca 97 zł** (o 2 zł więcej niż w 2016 r.).

5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2017-2018

W celu oceny efektywności świadczeń pomocy społecznej udzielanych w gminach województwa opolskiego, przeprowadzono analizę, polegającą na porównaniu średnich wartości tych świadczeń ze wskaźnikami określającymi stopień zagrożenia ubóstwem. Podobnie jak w latach ubiegłych, analiza uwzględnia łączny koszt pomocy społecznej, tj. świadczenia pomocy środowiskowej (pieniężne i rzeczowe) oraz pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia (placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych itp.), a także pomoc dla uchodźców.¹²

W 2018 r. łączny koszt świadczeń z pomocy społecznej (środowiskowej) udzielonej w gminach woj. opolskiego wyniósł **prawie 86 548 tys. zł**, z tego przeznaczono:

- a) 22 062 tys. zł na wypłatę zasiłków stałych;
- b) 19 934 tys. zł na zasiłki okresowe (w tym 47 tys. zł stanowiły środki własne gmin, a 19 886 tys. zł dotacja budżetu państwa);
- c) 15 414 tys. zł na zasiłki celowe;
- d) 16 698 tys. zł – na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze;
- e) 12 440 tys. zł na pozostałe świadczenia, w tym głównie na:
 - zakup posiłków – 8 973 tys. zł;
 - inne świadczenia rzeczowe i finansowe – 3 467 tys. zł (schronienie, odzież, sprawienie pogrzebu oraz pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia itp.).

W 2018 r. średnioroczna wartość pomocy przypadająca na beneficjenta pomocy społecznej w woj. opolskim wyniosła 3 017 zł (o 120 zł więcej niż w 2017 r., tj. o 4,1%).

Wysokość pomocy społecznej przypadająca na jednego świadczeniobiorcę i mieszkańca gminy porównano z obliczonymi wskaźnikami zagrożenia ubóstwem dla poszczególnych gmin w woj. opolskim.

W 2018 r. **wartość średniej, rocznej pomocy przypadającej na 1 świadczeniobiorcę wahała się od 5 847 zł w Prószkowie** (gmina o najmniejszym stopniu zagrożenia ubóstwem - miara rozwoju wynosząca 1), **do 1 011 zł w Otmuchowie** (gmina z jednym z najwyższych wskaźników zagrożenia ubóstwem (miara rozwoju - 0,523).

¹² Średnia wartość pomocy obliczona poprzez podzielenie wartości pomocy przez liczbę osób, którym decyzją przyznano świadczenie (bez względu na rodzaj i formę świadczenia oraz źródło finansowania).

Tabela 9. Koszt pomocy społecznej w gminach w woj. opolskim przypadający na 1 świadczeniobiorcę i 1 mieszkańca gminy w 2018 r.

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2018 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę w zł		wzrost/spadek w 2018 r. 2017r.=100%	koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2018 r. w zł
			2017	2018		
1.	Prószków	1	5 357	5 847	109	100
2.	Ozimek	0,813	4 136	4 107	99	66
3.	Zdzieszowice	0,766	2 597	3 109	120	35
4.	Dobrzeń Wlk.	0,746	1 223	1 198	98	40
5.	Opole	0,743	4 098	4 315	105	67
6.	Bierawa	0,717	5 964	3 727	62	45
7.	Chrzastowice	0,696	1 897	1 974	104	33
8.	Strzelce Op.	0,695	2 548	2 677	105	54
9.	Walce	0,684	1 907	1 779	93	34
10.	Dąbrowa	0,681	2 820	3 147	112	39
11.	Praszka	0,666	2 993	3 904	130	64
12.	Tarnów Op.	0,653	2 616	2 843	109	50
13.	Lubsza	0,651	3 037	3 217	106	85
14.	Zawadzkie	0,642	1 990	2 012	101	57
15.	Leśnica	0,633	1 810	1 967	109	25
16.	Komprachcice	0,627	4 424	4 566	103	74
17.	Lasowice Wlk.	0,624	3 563	3 938	111	51
18.	Izbicko	0,621	2 254	2 348	104	37
19.	Rudniki	0,614	2 062	2 116	103	54
20.	Turawa	0,608	1 419	1 651	116	28
21.	Strzeleczy	0,606	2 872	2 738	95	46
22.	Gogolin	0,606	3 935	3 150	80	57
23.	Dobrodzień	0,603	3 117	3 331	107	90
24.	Biała	0,602	3 731	3 821	102	79
25.	Olesno	0,599	1 881	1 949	104	63
26.	Kolonowskie	0,599	3 274	3 499	107	113
27.	Ujazd	0,597	2 015	1 929	96	46
28.	Tułowice	0,597	2 802	2 745	98	63
29.	Grodków	0,594	3 197	3 390	106	80
30.	Jemielnica	0,589	2 770	2 793	101	66
31.	Radłów	0,589	4 528	4 560	101	75
32.	Reńska Wieś	0,588	2 396	2 575	107	54
33.	Głogówek	0,585	2 721	2 723	100	63
34.	Popielów	0,584	2 004	1 961	98	63
35.	Skarbimierz	0,582	3 099	3 035	98	71
36.	Nysa	0,579	3 204	3 383	106	83
37.	Namysłów	0,577	1 927	2 145	111	48
38.	Murów	0,576	2 016	2 163	107	65
39.	Lewin Brzeski	0,570	3 011	3 086	102	114
40.	Łubniany	0,569	1 706	1 645	96	59
41.	Kietrz	0,567	2 423	2 640	109	96
42.	Kluczbork	0,566	2 377	2 480	104	80
43.	Olszanka	0,564	2 537	2 420	95	43
44.	Krapkowice	0,563	2 552	2 659	104	112
45.	Łambinowice	0,562	2 586	2 687	104	95
46.	Paczków	0,561	3 041	3 302	109	102
47.	Głucholazy	0,560	4 282	3 094	72	122
48.	Pakosławice	0,559	2 509	2 661	106	122
49.	Polska Cerekiew	0,558	2 906	3 245	112	88
50.	Skoroszyce	0,557	1 975	2 369	120	52

51.	Gorzów Śl.	0,556	2 233	2 514	113	81
52.	Cisek	0,554	6 370	2 481	39	62
53.	Korfantów	0,553	2 672	2 639	99	70
54.	Pawłowiczki	0,551	2 935	3 181	108	99
55.	Kędzierzyn-Koźle	0,546	3 119	3 210	103	93
56.	Pokój	0,542	2 026	2 023	100	135
57.	Zębowice	0,542	2 576	2 137	83	89
58.	Domaszowice	0,540	2 306	2 197	95	137
59.	Brzeg	0,538	3 399	3 752	110	166
60.	Wilków	0,537	3 419	3 361	98	129
61.	Niemodlin	0,534	3 359	3 537	105	164
62.	Branice	0,533	2 752	2 916	106	185
63.	Wołczyn	0,532	2 482	2 504	101	101
64.	Byczyna	0,532	2 203	2 574	117	111
65.	Lubrza	0,527	2 210	2 365	107	96
66.	Głubczyce	0,526	3 157	3 249	103	155
67.	Baborów	0,524	3 611	3 548	98	189
68.	Otmuchów	0,523	1 121	1 011	90	72
69.	Świerczów	0,519	2 252	2 544	113	199
70.	Prudnik	0,509	3 634	3 746	103	202
71.	Kamiennik	0,505	4 282	4 370	102	505

Bardzo wysokie wartości pomocy przypadającej w roku na 1 świadczeniobiorcę odnotowywano również w: Komprachcicach (4 566 zł) oraz Radłowie (4 560 zł).

Świadczenia o wysokości przekraczającej 4 tys. zł rocznie odnotowano również w: Ozimku (4 107 zł), Opolu (4 315), tj. w gminach o bardzo niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (miara rozwoju odpowiednio: 0,813 i 0,743) oraz Kamienniku (4 370 zł), tj. w gminie o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem (miara rozwoju – 0,505).

W większości gmin w latach 2017-2018 średnia wartość pomocy wzrosła, najbardziej w: Praszce (o 30%) oraz w Zdieszowicach i Skoroszycach (o 20%). Spadek kwoty świadczeń wystąpił w 18 gminach - największy w Cisku (o 61%) i Bierawie (o 38%) - z uwagi na mniejsze niż rok wcześniej wydatki związane z usuwaniem skutków powodzi.

W 2018 r. średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadającej na 1 mieszkańca województwa wynosiła 88 zł i wahała się (podobnie jak w 2017 r.), od 25 zł w Leśnicy do 505 zł w Kamienniku.

Wartość tego wskaźnika zależy od procentowego udziału liczby beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy (im większy udział osób objętych pomocą społeczną, tym wartość wskaźnika jest większa). Stąd średnia pomoc przypadająca na 1 mieszkańca jest największa w gminach o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem. Są to jednocześnie gminy, w których udział beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców jest najwyższy: Prudnik (202 zł), Branice (185 zł), Baborów (189 zł), Świerczów (199 zł) i Kamiennik z najwyższą wartością pomocy na 1 mieszkańca wynoszącą 505 zł rocznie.

Podobnie jak w latach poprzednich - utrzymuje się stała zależność między niskim stopniem zagrożenia ubóstwem i najniższymi wartościami rocznej pomocy przypadającej na 1 mieszkańca (mniejszymi niż 50 zł). Są to: Leśnica (25 zł), Turawa (28 zł), Chrzastowice (33 zł), Walce (34 zł), Zdieszowice (35 zł), Izbicko (37 zł), Dąbrowa (39 zł) i Dobrzeń Wielki (40 zł).

Podobnie jak w latach poprzednich – w 2018 r. istotną częścią wydatków samorządu gminnego był koszt pobytu osób w domach pomocy społecznej, który wyniósł 44 183 tys. zł, tj. o 13,5% więcej niż w 2017 r., a w relacji do 2013 r. koszt ten wzrósł o 66%. Nadmierne obciążenie budżetów gmin kosztami pomocy stacjonarnej poważnie ogranicza możliwości finansowania innych form wsparcia, zwłaszcza udzielanych w środowisku lokalnym. Wysoki koszt pobytu w placówkach całodobowej opieki jest istotnym argumentem uzasadniającym konieczność zmian systemowych, polegających na deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Tabela 10. Koszt pomocy społecznej (środowiskowej) udzielanej przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego oraz koszt opłaty za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2012-2018

Lp.	Wyszczególnienie	Rok						Wzrost / spadek w 2018 r. 2017 r.=100%
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		w tys. zł						
1.	Koszt pomocy środowiskowej wraz z opłatą za pobyt mieszkańców w DPS (w.2+w.3), z tego:	117 888	122 306	126 074	132 323	131 247	130 731	99,6
2.	<i>budżet państwa*</i>	65 474	65 344	64 907	66 914	62 100	52 829	85,1
3.	<i>budżet gmin</i>	52 414	56 962	61 167	65 409	69 147	77 902	112,7
4.	<i>w tym koszt opłaty gminy za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej</i>	26 639	30 305	32 665	36 140	38 946	44 183	113,5
5.	<i>Udział opłaty za pobyt w DPS w ogólnym koszcie świadczeń %</i>	22,6	24,8	25,9	27,3	29,7	33,8	x

*bez dotacji budżetu państwa na utrzymanie miejsc w DPS dla osób umieszczonych przed 1 kwietnia 2004 r.

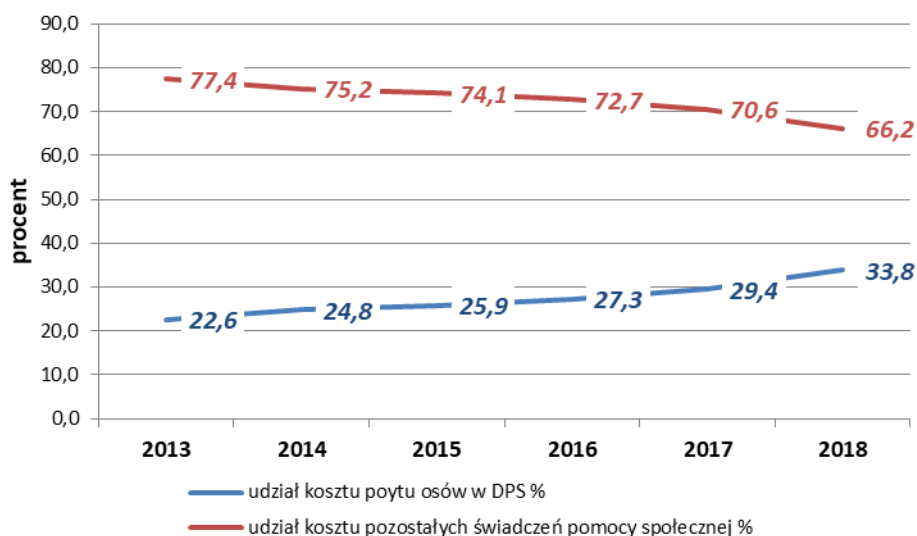
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2013-2018.

W latach 2017-2018 koszt pomocy społecznej w woj. opolskim zmniejszył się o 0,4%, w tym:

- koszt świadczeń finansowanych z budżetu państwa spadł o prawie 15%;
- koszt pomocy finansowanej z budżetów gmin wzrósł o 12,7%, w tym najbardziej koszt ponoszony przez gminy w związku z odpłatnością za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej (o ponad 13%).

Tym samym - procentowy udział kosztu innych świadczeń środowiskowej pomocy społecznej systematycznie maleje, na rzecz wzrostu opłat ponoszonych przez gminy za pobyt osób w domach pomocy społecznej (w latach 2013-2018 procentowy udział kosztu innych świadczeń zmniejszył się o 11,2 pkt proc., tym samym wpływając na wzrost udziału kosztu pobytu osób w DPS-ach - z 22,6% do 33,8%, tj. o 11,2 pkt proc.).

Wykres 12. Procentowy udział kosztu innych świadczeń pomocy społecznej (środowiskowej) oraz opłat gmin za pobyt osób w domach pomocy społecznej – w latach 2013-2018

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2013-2018.

6. Wnioski

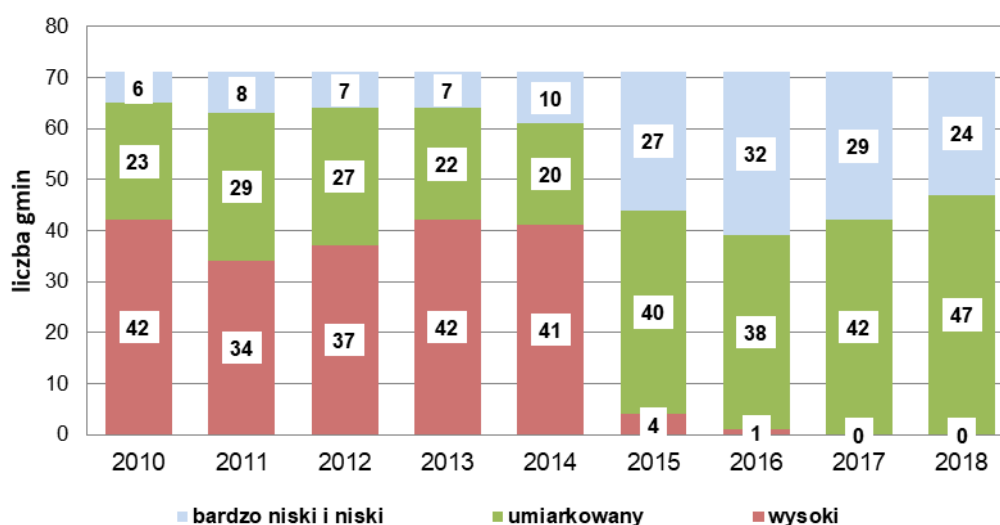
Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 1) w 2017 r. w województwie opolskim – podobnie jak w latach ubiegłych, zmniejszył się zasięg ubóstwa ekonomicznego według przyjętych granic ubóstwa:
 - ubóstwo skrajne (egzystencjalne) objęło 3,2% ludności (w Polsce 4,3%) - w 2016 r. było to 5,2% (w Polsce 4,9%);
 - ubóstwo relatywne dotyczyło 9,6% mieszkańców (w Polsce – 13,4%) - w 2016 r. 10,6% (w Polsce 13,9%);
 - poniżej ustawowej granicy ubóstwa żyło 7,5% ludności (w kraju 10,7%) - w 2016 r. 10,3% (w Polsce 12,7%).
- 2) w 2018 r. – w porównaniu do poprzedniego roku – ponownie zmniejszyła się liczba bezrobotnych w woj. opolskim (o 13%) i stopa bezrobocia (o 0,9 pkt proc., do 6,3%). Spadek tych wskaźników zanotowano we wszystkich powiatach woj. opolskiego;
- 3) w 2018 r. liczba osób objętych pomocą społeczną w gminach woj. opolskiego objęła 28 690 osób i rodzin (2,9% mieszkańców woj. opolskiego), tj. o 10% mniej niż w 2017 r.;
- 4) w 2018 r. – podobnie jak w 2017 r., brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem. Oznacza to, że wszystkie gminy w woj. opolskim zaliczały się do grup o bardzo niskim, niskim lub umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem.¹³;

¹³ Istotnym elementem tego zjawiska są notowane od 2016 r. znaczne spadki bezrobocia, których wskaźniki są porównywalne do tych z początku lat 90-tych XX w. (np. w grudniu 2017 r. stopa bezrobocia w kraju wyniosła 6,6%, a w grudniu 1990 r. 6,5% (oficjalne statystyki bezrobocia zaczęto prowadzić i publikować od 1990 r., tj. od rozpoczęcia transformacji ustrojowej Polski).

- 5) większość gmin woj. opolskiego (47), podobnie jak w: 2017 r. (42), w 2016 r. (38) i 2015 r. (40), znajduje się w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (podczas gdy w latach 2010-2014 większość gmin w województwie było zagrożonych ubóstwem w stopniu wysokim);
- 6) w najlepszej sytuacji na tle innych gmin województwa znajdują się: Opole Miasto i większość gmin w powiatach: opolskim, strzeleckim i krapkowickim;
- 7) w 2018 r. było:
 - 6 gmin o bardzo niskim zagrożeniu ubóstwem (8,4% wszystkich gmin województwa);
 - 18 gminy o niskim zagrożeniu ubóstwem (25,4% wszystkich gmin województwa);
 - 47 gminy o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (66,2%);
- 8) w porównaniu do badań przeprowadzonych w 2017 r.:
 - wartości najniższego wskaźnika miary rozwoju minimalnie zmalała - z 0,508 do 0,505, natomiast w porównaniu do 2010 r. – wartość ta wzrosła z 0,414 do 0,505, tj. o 91 pkt.;
 - utrwaliła się korzystana sytuacji w zakresie zagrożenia ubóstwem, tj. o 5 zmalała liczba gmin należących do bardzo niskiego i niskiego stopnia zagrożenia, a wzrosła – o 5 liczba gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia.

Wykres 13. Liczba gmin o bardzo niskim i niskim, umiarkowanym i wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem w latach 2010-2018

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu.

- 9) podobnie jak w latach ubiegłych powodami poprawy sytuacji gmin w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem są przede wszystkim - dalszy spadek zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (w latach 2013-2018 odpowiednio o ponad 56%) oraz spadek liczby klientów ośrodków pomocy społecznej (w 2018 r. o 10%, od 2013 r. o prawie 30%);

- 10) średnioroczna wartość pomocy w woj. opolskim przypadająca na beneficjenta pomocy społecznej wyniosła 3 017 zł, tj. wzrosła o 4,1% (w 2017 r. było to 2 897 zł)¹⁴;
- 11) średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadająca na jednego mieszkańca województwa wynosiła 88 zł (w 2017 r. 93 zł);
- 12) w latach 2016-2017 nastąpiła poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych w Polsce, zwłaszcza rodzin wychowujących dzieci, w tym korzystających z pomocy społecznej - wynikająca z wprowadzenia od 1 kwietnia 2016 r. świadczenia wychowawczego (ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci – tzw. Program Rodzina 500 plus). Największą poprawę sytuacji materialnej odczuły rodziny wielodzietne, których dochód rozporządzalny wzrósł o 25,2%.¹⁵ Ubóstwo skrajne w rodzinach wychowujących co najmniej trójkę dzieci zmalało z 9,9% w 2016r. do 7,6% - w 2017 r.

7. Rekomendacje

1. Celem oceny sytuacji życiowej mieszkańców woj. opolskiego, w tym osób i rodzin szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, należy:
 - kontynuować monitoring stopnia zagrożenia ubóstwem w poszczególnych gminach woj. opolskiego w oparciu o metodę *wzorca rozwoju*;
 - monitorować działania prowadzone przez samorząd terytorialny w zakresie ograniczenia i łagodzenia skutków ubóstwa;
 - systematycznie publikować wyniki przeprowadzonych badań i analiz z tego zakresu, w tym umożliwić do nich dostęp w wersji elektronicznej.
2. Zgodnie z zapisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym art. 21 pkt.8, kontynuować coroczne badania w zakresie *oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego* w oparciu o informacje sporządzone przez jednostki samorządu gminnego i powiatowego, zwłaszcza w zakresie profilaktyki i działań aktywizujących zmierzających do ograniczania zjawiska ubóstwa w regionie.
3. Opracowywać inne analizy regionalne uwzględniające zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego mieszkańców woj. opolskiego.

Opracowano w Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu
Opole, marzec 2019 r.

¹⁴ Bez kosztu utrzymania instytucji pomocy społecznej.

¹⁵ *Sytuacja społeczno-ekonomiczna w Polsce w latach 2015-2016*, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz MRPiPS, Warszawa 2017, s.28, <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/sytuacja-spoleczno-ekonomiczna-gospodarstw-domowych-w-polsce/> (19.03.2018 r.).

8. Bibliografia i materiały źródłowe

- 1) Jajuga K. (red.) *Ekonometria. Metody i analizy problemów ekonomicznych*, Wrocław 1998
- 2) Sprawozdania MRPIPS-03 z udzielonych świadczeń udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2017 r. oraz I-XII 2018 r.
- 3) *Sytuacja społeczno-ekonomiczna gospodarstw domowych w Polsce w latach 2015-2016*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa, styczeń 2018
- 4) *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2018

9. Załącznik

Tabela 11. Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego w latach 2017-2018 – dane szczegółowe

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2018 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2018/2017	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną											
				Liczba bezrobotnych do l. mieszkańców			z tytułu ubóstwa			Różnica		w rodzinach niepełnych		Różnica		w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2017 r.	2018 r.		2017 r.	2018 r.	2018/2017	2017 r.	2018 r.	2018/2017	2017 r.	2018 r.	2018/2017	2017 r.	2018 r.	2018/2017
1.	Prószków	1	1	1,83	1,50	-0,33	0,24	0,17	-0,07	0,27	0,13	-0,14	0,36	0,21	-0,15			
2.	Ozimek	0,813	0,796	2,21	1,75	-0,46	1,59	1,30	-0,29	0,37	0,17	-0,20	0,28	0,30	0,02			
3.	Zdzieszowice	0,766	0,756	2,12	1,91	-0,21	1,47	1,04	-0,43	0,55	0,13	-0,42	0,23	0,44	0,21			
4.	Dobrzeń Wlk.	0,746	0,800	1,67	1,71	0,04	0,06	0,12	0,06	1,10	0,84	-0,26	0,93	1,05	0,12			
5.	Opole	0,743	0,654	2,33	1,99	-0,34	1,08	0,86	-0,22	0,76	0,18	-0,58	0,48	0,43	-0,05			
6.	Bierawa	0,717	0,617	2,85	2,30	-0,55	1,88	1,15	-0,73	0,55	0,28	-0,27	0,78	0,30	-0,48			
7.	Chrzastowice	0,696	0,691	2,11	1,63	-0,48	0,67	0,69	0,02	0,27	0,58	0,31	1,06	0,27	-0,79			
8.	Strzelce Op.	0,695	0,841	2,17	1,97	-0,20	0,35	0,25	-0,10	0,32	0,45	0,13	0,43	0,36	-0,07			
9.	Walce	0,684	0,715	1,74	1,55	-0,19	0,89	1,06	0,17	0,34	0,51	0,17	0,80	0,35	-0,45			
10.	Dąbrowa	0,681	0,712	2,67	2,44	-0,23	1,40	1,21	-0,19	0,58	0,24	-0,34	0,28	0,46	0,18			
11.	Praszka	0,666	0,695	1,75	1,49	-0,26	1,47	1,00	-0,47	0,80	0,35	-0,45	0,37	0,62	0,25			
12.	Tarnów Op.	0,653	0,630	2,20	1,54	-0,66	1,91	1,54	-0,37	0,49	0,65	0,16	1,01	0,41	-0,60			
13.	Lubsza	0,651	0,614	3,08	2,81	-0,27	2,63	2,31	-0,32	0,51	0,36	-0,15	0,78	0,37	-0,41			
14.	Zawadzkie	0,642	0,692	1,65	1,55	-0,10	2,57	2,26	-0,31	0,66	0,61	-0,05	0,44	0,46	0,02			
15.	Leśnica	0,633	0,688	1,61	1,44	-0,17	0,60	0,73	0,13	0,55	0,61	0,06	0,78	0,60	-0,18			
16.	Komprachcice	0,627	0,639	2,18	1,71	-0,47	2,11	2,14	0,03	0,82	0,43	-0,39	0,50	0,71	0,21			
17.	Lasowice Wlk.	0,624	0,657	2,03	1,75	-0,28	1,35	1,62	0,27	0,41	0,74	0,33	1,04	0,48	-0,56			
18.	Izbicko	0,621	0,642	1,50	1,75	0,25	2,14	1,75	-0,39	0,52	1,40	0,88	1,16	0,37	-0,79			
19.	Rudniki	0,614	0,644	2,10	1,71	-0,39	0,33	0,32	-0,01	0,67	0,86	0,19	1,28	0,64	-0,64			
20.	Turawa	0,608	0,661	2,03	1,68	-0,35	1,16	0,89	-0,27	0,47	0,93	0,46	0,85	0,57	-0,28			
21.	Strzeleczyki	0,606	0,597	2,79	2,69	-0,10	2,14	1,83	-0,31	0,84	0,48	-0,36	0,67	0,54	-0,13			
22.	Gogolin	0,606	0,621	2,52	2,30	-0,22	2,16	1,76	-0,40	0,52	0,99	0,47	0,91	0,41	-0,50			
23.	Dobrodzień	0,603	0,588	1,49	1,26	-0,23	3,24	2,28	-0,96	0,68	2,60	1,92	2,66	0,49	-2,17			
24.	Biała	0,602	0,653	2,29	2,05	-0,24	2,61	2,00	-0,61	0,39	0,94	0,55	0,86	0,49	-0,37			
25.	Olesno	0,599	0,646	1,66	1,49	-0,17	1,91	1,67	-0,24	0,81	0,75	-0,06	0,60	0,81	0,21			
26.	Kolonowskie	0,599	0,606	1,32	1,19	-0,13	3,89	2,68	-1,21	0,63	1,59	0,96	1,76	0,59	-1,17			
27.	Ujazd	0,597	0,619	1,84	1,54	-0,30	2,23	1,57	-0,66	0,66	0,98	0,32	1,00	0,69	-0,31			
28.	Tułowice	0,597	0,586	1,84	1,58	-0,26	3,18	2,23	-0,95	0,99	1,06	0,07	1,09	0,64	-0,45			
29.	Grodków	0,594	0,578	3,69	2,93	-0,76	3,09	2,38	-0,71	0,74	0,56	-0,18	0,74	0,53	-0,21			
30.	Jemielnica	0,589	0,581	1,72	1,62	-0,10	2,47	1,74	-0,73	0,82	1,85	1,03	1,90	0,58	-1,32			
31.	Radłów	0,589	0,578	2,32	1,81	-0,51	1,01	0,44	-0,57	0,92	1,47	0,55	1,35	0,67	-0,68			

32.	Reńska Wieś	0,588	0,635	2,94	2,78	-0,16	0,79	0,87	0,08	0,41	0,96	0,55	1,01	0,47	-0,54
33.	Głogówek	0,585	0,600	2,19	1,65	-0,54	1,19	1,01	-0,18	0,74	0,98	0,24	1,13	0,85	-0,28
34.	Popielów	0,584	0,613	1,99	1,36	-0,63	1,40	2,00	0,60	0,63	1,08	0,45	1,20	0,92	-0,28
35.	Skarbimierz	0,582	0,589	3,08	2,55	-0,53	2,77	2,34	-0,43	0,65	0,77	0,12	0,88	0,61	-0,27
36.	Nysa	0,579	0,572	2,44	1,97	-0,47	3,69	2,40	-1,29	1,01	0,79	-0,22	0,99	0,85	-0,14
37.	Namysłów	0,577	0,578	2,74	2,17	-0,57	2,89	2,21	-0,68	0,75	1,15	0,40	1,08	0,64	-0,44
38.	Murów	0,576	0,553	2,93	2,40	-0,53	3,83	3,29	-0,54	0,92	1,45	0,53	1,34	0,52	-0,82
39.	Lewin Brzeski	0,570	0,554	3,46	2,84	-0,62	0,89	0,51	-0,38	1,08	0,82	-0,26	1,15	0,75	-0,40
40.	Łubniany	0,569	0,572	2,30	1,80	-0,50	1,49	1,29	-0,20	1,16	1,01	-0,15	1,05	1,08	0,03
41.	Kietrz	0,567	0,555	3,42	2,92	-0,50	3,33	2,80	-0,53	0,66	1,10	0,44	1,76	0,56	-1,20
42.	Kluczbork	0,566	0,584	2,19	2,02	-0,17	3,44	3,14	-0,30	1,24	0,76	-0,48	0,74	1,17	0,43
43.	Olszanka	0,564	0,569	2,56	2,51	-0,05	2,94	2,13	-0,81	0,61	2,09	1,48	2,48	0,57	-1,91
44.	Krapkowice	0,563	0,570	2,34	2,45	0,11	3,00	2,31	-0,69	1,18	0,74	-0,44	0,94	0,99	0,05
45.	Łambinowice	0,562	0,554	2,94	2,72	-0,22	4,85	4,10	-0,75	0,72	2,09	1,37	1,94	0,53	-1,41
46.	Paczków	0,561	0,549	3,55	3,02	-0,53	4,20	2,91	-1,29	0,96	1,01	0,05	1,06	0,64	-0,42
47.	Glucholazy	0,560	0,580	3,08	2,65	-0,43	4,27	3,73	-0,54	0,94	0,80	-0,14	0,67	0,88	0,21
48.	Pakosławice	0,559	0,534	3,32	2,90	-0,42	6,78	5,09	-1,69	2,00	0,54	-1,46	0,87	1,14	0,27
49.	Polska Cerekiew	0,558	0,613	3,36	2,94	-0,42	1,02	0,51	-0,51	0,58	0,83	0,25	0,73	0,95	0,22
50.	Skoroszyce	0,557	0,584	2,55	2,43	-0,12	3,94	3,50	-0,44	0,58	1,56	0,98	2,03	0,72	-1,31
51.	Gorzów Śl.	0,556	0,555	2,10	1,87	-0,23	1,53	0,82	-0,71	1,24	1,65	0,41	1,87	1,17	-0,70
52.	Cisek	0,554	0,555	2,47	2,43	-0,04	3,51	2,71	-0,80	1,21	1,01	-0,20	1,19	0,99	-0,20
53.	Korfantów	0,553	0,579	2,60	2,46	-0,14	2,82	2,23	-0,59	0,78	1,41	0,63	1,10	0,84	-0,26
54.	Pawłowiczki	0,551	0,554	3,20	2,91	-0,29	3,71	2,66	-1,05	0,86	1,06	0,20	1,27	0,81	-0,46
55.	Kędzierzyn-Koźle	0,546	0,546	3,34	2,96	-0,38	3,31	2,68	-0,63	1,07	1,05	-0,02	1,13	0,92	-0,21
56.	Pokój	0,542	0,538	2,57	2,41	-0,16	4,88	4,31	-0,57	1,48	1,10	-0,38	1,48	1,35	-0,13
57.	Zębowice	0,542	0,560	2,18	2,20	0,02	4,35	3,96	-0,39	1,25	1,38	0,13	1,20	1,41	0,21
58.	Domaszowice	0,540	0,526	3,38	2,66	-0,72	1,76	1,07	-0,69	1,15	1,76	0,61	2,47	1,04	-1,43
59.	Brzeg	0,538	0,543	3,02	2,67	-0,35	4,43	4,02	-0,41	1,28	1,19	-0,09	1,14	1,23	0,09
60.	Wilków	0,537	0,525	3,63	3,00	-0,63	4,96	4,51	-0,45	0,99	2,10	1,11	2,32	0,83	-1,49
61.	Niemodlin	0,534	0,517	2,95	2,32	-0,63	6,65	4,95	-1,70	1,72	1,79	0,07	2,28	1,45	-0,83
62.	Branice	0,533	0,520	3,75	3,06	-0,69	8,92	9,00	0,08	1,41	1,13	-0,28	1,50	1,22	-0,28
63.	Wołczyn	0,532	0,538	3,43	3,26	-0,17	2,59	2,04	-0,55	0,91	1,74	0,83	1,88	0,94	-0,94
64.	Byczyna	0,532	0,533	3,09	2,85	-0,24	3,79	2,36	-1,43	1,10	1,91	0,81	1,97	1,11	-0,86
65.	Lubrza	0,527	0,512	3,62	3,25	-0,37	5,39	3,02	-2,37	1,56	1,44	-0,12	2,11	1,21	-0,90
66.	Głubczyce	0,526	0,520	3,82	3,29	-0,53	6,09	4,74	-1,35	1,19	1,64	0,45	1,93	1,15	-0,78
67.	Baborów	0,524	0,518	4,03	3,54	-0,49	6,90	6,58	-0,32	1,77	1,05	-0,72	1,19	1,45	0,26
68.	Otmuchów	0,523	0,509	2,81	2,24	-0,57	6,55	3,05	-3,50	2,25	3,90	1,65	3,62	1,98	-1,64
69.	Świerczów	0,519	0,523	3,86	3,15	-0,71	6,92	6,18	-0,74	1,21	1,75	0,54	1,56	1,61	0,05
70.	Prudnik	0,509	0,509	3,87	3,94	0,07	3,50	2,43	-1,07	1,75	1,88	0,13	1,97	1,75	-0,22
71.	Kamiennik	0,505	0,508	3,52	3,40	-0,12	1,10	0,92	-0,18	1,86	5,15	3,29	4,34	2,35	-1,99